

Emma (2008)

Visat núm. 7
(abril 2009)

per Carme Arenas

A *Emma*, novel·la publicada el 2008, el punt de partença torna a ser, com succeïa a *Escrivia cartes al cel*, una notícia del diari: la crema d'una indigent en un caixer automàtic per part d'uns joves, l'any 2005. En aquest cas, l'autora es planteja de quina manera una relació de desencontre entre dues persones, la infelicitat, el desengany, pot anar minant una persona vital, coratjosa i amb una gran empenta fins a veure's abocada a una situació de marginalitat. Barbal denuncia les situacions d'injustícia amb què la pròpia societat aboca molts individus, obligats a viure'n al marge per no seguir els dictats dels interessos econòmics o de la política.

L'Emma és una dona casada amb un polític emergent, que està molt preocupat pel seu futur polític, el qual fa passar per davant de tot. Tots dos comparteixen una filla de dotze anys, l'Àngels. L'Emma se sent poc estimada pel seu home, sempre distret en la seva relació i, a més, amb la interferència dominant d'una sogra molt ambiciosa disposada a fer de tot per aconseguir que el fill triomfi, que sigui el guanyador de les pròximes eleccions. Aquesta situació de desamor la durà a enamorar-se d'un altre home, en Denís, amb qui viurà una intensa però fugaç aventura amorosa. Aquest fet l'allunyarà encara més de casa, de la feina i, molt aviat, de la societat. Desnortada i decebuda de tot, una sola cosa l'empeny a lluitar: la seva filla, a qui no deixen veure com a «càstig» per haver «enganyat» el marit i perquè la seva conducta seria una «taca» en la seva brillant i ascendent trajectòria política.

L'Emma es veu abocada a viure al carrer, es converteix ben aviat en una *homeless*, tasta el món de la marginació, però també el de la solidaritat, el de la desesperació i el d'una minsa esperança. Amb tot, un fet fatal provocarà que l'Emma pateixi una agressió dins un caixer automàtic, i a partir d'aquí començarà per a ella una evolució que, de mica en mica, semblarà dur-la a un enfortiment per superar aquesta situació. Coneixerà l'amor i intentarà lluitar per no perdre el que és seu, sobretot la filla, a qui intenta recuperar de totes totes, i amb qui manté un lligam a través d'una llibreta on ella li explica qui és, en un procés d'acostament necessari per sobreviure. També serà a través de l'escriptura que li voldrà fer avinent que el seu comportament no és reprovable, que s'ha equivocat, però que l'estigma que li han posat al damunt no li deixa aixecar el cap, que la frontera entre el bé i el mal no està tan ben definida, en un intent de pal·liar l'actitud intransigent i condemnatòria de la família del marit, que evidentment han traspassat a la filla. Com sempre, però, serà el destí, també fatal, el que li ho impedirà.

Cap al final de la novel·la trobem dues veus: la de l'Emma, que ens parla en primera persona a través de l'escriptura en aquesta llibreta, i no serà fins al final de la novel·la, quan la protagonista ja no hi serà, que trobarem un diàleg entre l'Oriol —el seu veí i amic dels darrers temps— i el doctor que tracta l'Emma, el qual ens acabarà de completar la història. El ritme de la novel·la també acompanya els fets que s'hi van narrar. A la primera part, la novel·la és plena de tots els esdeveniments que han marcat i que marquen en temps present la vida de la protagonista. Cap al final, la novel·la es va alentint i agafa un to més reflexiu, ja que l'Emma tindrà l'oportunitat de replantejar-se, també a través de la teràpia, la pròpia vida. L'Emma és un personatge no gaire diferent dels que acostumen a agradar a l'autora, perquè és una perdedora, sí, però és també una lluitadora. Com molts altres personatges seus, l'Emma és una representant dels qui no tenen veu a la societat, d'aquells que intentem fer veure que no hi són, però l'escriptura de Barbal els en dóna, ens els acosta, hi són i molt a prop nostre, i les seves mirades ens acusen cada dia i a tot arreu.

És evident que, amb una situació com la que ella ha viscut, l'individu tot sol no se'n pot sortir. La societat no perdona els qui trenquen les regles. D'aquí el final tràgic de la protagonista. Barbal, amb el seu particular punt de vista, aprofita per fer-nos adonar de la política «sense entranyes» que ens envolta, de com sovint donem molta importància a la feina i a la promoció personal i descurem els qui tenim més a prop, de com l'especulació s'emporta sense contemplacions espais naturals per convertir-los en muntanyes de ciment, però darrere de tot això s'emporta persones, models de vida, projectes de felicitat, vides literalment.